

**UDRUŽENJE SKLEROZE MULTIPLEKS –
PODGORICA**

e-mail : friendlyhand@t-com.me

PUBLIKACIJU FINANSIRAO

Bayer Schering Pharma

ul.4.jula 60

81000 Podgorica

Tel/Fax. +382 2 0 622 071

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA

Mr Andrijana Nikolić

GRAFIČKI DIZAJN I PRIPREMA

Andrijana Nikolić

ŠTAMPA

AP PRINT

Podgorica

IZDANJE

300 primjeraka

KONTROLA EMOCIJA KOD OBOLJELIH OD SKLEROZE MULTIPLEKSA

Multipla skleroza se često poredi sa neočekivanim gostom koji dođe u vašu kuću sa svim svojim prtljagom i nikada ne ode. Ovaj gost ima namjeru da rasprostire svoj prtljag kroz jednu sobu u kući, utičući na životni stil i aktivnosti cijelog domaćinstva.

Najpredvidljivija karakteristika multiple skleroze je nepredvidljivost. Ne postoje dvije osobe koje imaju isti tok liječenja i svaka individua iskusi promjene u ponašanju bolesti tokom vremena. Nepredvidljivost, ne samo da prouzrokuje fizičke, već i psihološke probleme kod ljudi sa multiplom sklerozom. MS je uljez na koga se cijela porodica mora navići.

Neminovno je spomenuti da je proces adaptacije na ovu bolest konstantan : simptomi MS-a dolaze i odlaze, dolaze i ostaju, tako da su podnošenje i adaptacija dio procesa. Svaki član porodice će prići ovom izazovu na svoj način, dok će interaktivna komunikacija u porodici uvećati sposobnost porodice da rade zajedno i da se suoče sa svakodnevnim poteškoćama u životu.

U nastojanju da dostignemo naš glavni cilj u borbi protiv MS-a, pored preventive i liječenja - mi često ne obratimo pažnju na emocionalni i psihološki stres koje ova bolest izaziva, ne samo za one koji su dijagnostikovani sa MS-om, već i za porodicu i prijatelje.

Prevalencija

Procjenjuje se da u Sjedinjenim Američkim Državama MS-a svake godine pogađa oko 400 000, a u cijelom svijetu boluje preko 2,5 miliona osoba. Bolest predominantno pogađa mlađe odrasle ljude u najproduktivnijem dobu, obično između 20-e i 40-e godine života (dvije trećine), a rijetko ispod 15 i iznad 60 godina (mediana-28godina).

Pojava u djetinjstvu se procjenjuje na 3-5% slučajeva, i smatra se da bar 2,5 do 5% od svih pacijenata sa MS-om prvi atak bolesti doživi prije 16-og rođendana. Pojava prije 10 godine je rijetkost i procjenjuje se da se javlja u 0,2% djece ovog uzrasta.

Nakon 45. godine, učestalost novih obolijevanja se kontinuirano smanjuje. Žene obolijevaju češće od muškaraca u odnosu 3 : 2. Učestalost ove bolesti je različita u raznim krajevima svijeta. U sjevernim zemljama prevalenca je vrlo visoka (Švedska, Norveška, Finska, Velika Britanija, Kanada – 100-150 / 100.000),dok je u tropskim krajevima vrlo rijetko.

Na osnovu prevalencije (ukupne učestalosti bolesti na određeni broj stanovnika na određenoj teritoriji) govori se o zoni visokog rizika (više od 30/100.000stanovnika), srednjeg rizika (5-30/100.000) i zoni niskog rizika (manje od 5/100.000)

Zona visokog rizika uključuje zemlje sjeverne Evrope, Kanadu, sjeverne države SAD, jugoistočnu Australiju i Novi Zeland. Neka područja u Škotskoj imaju najveću prevalencu, koja je do sad publikovana u stručnoj literaturi i iznosi 200/100.000 stanovnika. **Zona srednjeg rizika** uključuje zemlje južne Evrope i južnih zemalja SAD. **Zona niskog rizika** uključuje ekvatorijalna područja, kao što su jugoistočna

Azija, Afrika i Južna Amerika (1/100.000) i Centralna Azija (5-100.000 stanovnika).

U Crnoj Gori prema istraživanjima Udruženja multiple skleroze, prevalenca je oko 30/100.000, čime se svrstavamo u zemlje visokog rizika.

Doseljenici koji su napustili svoju rodnu zemlju u ranom djetinjstvu dobijaju rizik bolesti svoje nove domovine. Ako mijenjaju mjesto življenja nakon puberteta, nose sa sobom rizik zemlje svog porijekla. U drugoj generaciji ta razlika nestaje.

Oblici skleroze multipleks

- Remitentan (povratni) tok bolesti se javlja u 40-65% slučajeva;
- Sekundarno progresivna forma u 25- 50%, dok je
- kod 10 % prisutan primarno progresivni tok

Multipla skleroza je otkrivena prije vijek ipo i iako su rađena mnoga istraživanja, pravi uzrok ove bolesti nije poznat. Ljudi sa ovom bolešću su obično dijagnostikovani u kasnim dvadesetim i srednjim tridesetim godinama. Multipla se obično veže za posebne klimatske oblasti i rijetka je u tropskim zemljama, a Eskimi i Romi su imuni na MS-u.

Učešće faktora okoline - navodi se „epidemija MS” na Farskim ostrvima. Ljudi koji migriraju iz oblasti visokog rizika u oblast niskog rizika zadržavaju rizik zemlje porijekla. Najčešća dob izloženosti je 14 godina sa latencijom od 21 god. U Crnoj Gori epicentar oboljenja je Bijelo Polje a na drugom mjestu sa visokim rizikom je Nikšić, pa Berane.

Bolest se češće javlja u višoj socioekonomskoj grupi. Faktori okoline; hirurške operacije, anestezija, domaći ljubimci, živa ili srebrni amalgam se smatraju kao precipitirajući faktori.

Virusne infekcije igraju ulogu u nastanku bolesti ali im je uloga nejasna. Poznato je da virus A oštećuje humoralni i ćelijski imunitet, međutim nijedan virus nije izolovan, iako eksperimentalna podloga za ovu teoriju postoji. Poznato je da retrovirus proizvodi tropsku spastičnu paraparezu / demijelinizirajuća bolest

Brojni dokazi govore u prilog **imunski posredovane** bolesti a potencijalni autoantigeni su:

-bazni protein mijelina (MBP)

-proteolipid protein (PLP)

-mijelin oligodendrocitni glikoprotein (MOG)

-mijelin asocirani glikoprotein (MAG)

-S - 100 protein

Prvi događaj u genezi MS je virusna infekcija a sekundarni mehanizam je autoimuna reakcija koja atakira neke komponente mijelina.

Antitijela za specifični mijelinski protein /MBP -myelin basic protein/ koji se nalazi u likvoru i serumu bolesnika od MS donekle potvrđuju ovu hipotezu.

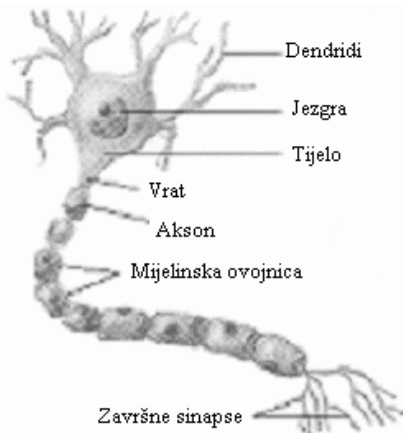
Humoralni sistem je uključen - dokazuje se prisustvom u likvoru oligoklonalnog imunog proteina koji se proizvodi iz B limfocita unutar CNS.

Antitijela oligodendrocita se takođe nalaze u serumu 90% pacijenata.

Zadnjih godina pažnja se okreće prema T limfocitima koji reguliraju humoralni imuni odgovor / T helper cell,

T supressor cell/ T ćelije koje potpomažu ili suprimiraju produkciju imunoglobulina preko B limfocita /helper CD4 T ćelije/

T ćelije su posrednici i autoimunih inflamatornih reakcija. Nedostatak T supressor limfocita vjeruje se da je uzrok egzacerbacija, a smanjivanje oba tipa /T supressor i helper ćelija/vodi nesposobnosti kod MS pacijenata.

Nerv

Periventrikularni plakovi- plak u meduli spinalis

Simptomi Multiple Skleroze su prouzrokovani ožiljcima na centralnom nervnom sistemu i još uvijek nam nije poznato šta prouzrokuju te ožiljke. Nervna vlakna su obložena masnom supstancom zvanom *mijelinski omotač*. Mijelin ne samo da štiti nerve, već prati i protok poruka kroz nerve od mozga prema ostalim dijelovima tijela. Kod ljudi sa MS-om, mijelinski omotač koji prekriva nervni sistem i kičmenu moždinu je pun ožiljaka. Ožiljci se javljaju kao razbacane mrlje koje zaustavljaju slobodan protok poruka od kičmene

